

Motion till riksdagen

1989/90:Fi417

av Gunilla André (c)

Beaktande av det obetalda arbetet i nationalräkenskaperna

Enligt slutdokumentet från FN:s kvinnokonferens i Nairobi är en av de viktigaste strategierna inför 2000-talet att man börjar mäta och värdera det obetalda arbetet i ekonomisk statistik.

BNP-måttet har en etablerad funktion. Även om det är behäftat med vissa brister och oformligheter finns det nu inte skäl att frångå denna beräkningsmodell. Däremot behöver BNP-måttet kompletteras.

Centerpartiet har under en lång följd av år krävt att det införs nationalräkenskaper som tar hänsyn till miljö och naturresurser, gröna nationalräkenskaper. Ett krav som motionsledes upprepats även i år.

Det är nu också hög tid att mäta och värdera det obetalda arbetet. Vi behöver mer kunskap om människornas hela livssituation för att komma in på rätt spår i framtiden. Det obetalda arbetet måste prissättas. Inte minst angeläget är det för att vi skall kunna se hela sanningen om kvinnors bidrag till den totala ekonomin.

Tyvärr ligger Sverige långt efter många andra länder när det gäller tidsstudier. Finland gjorde sin första studie för tio år sedan. Norge började på 1970-talet och genomför i år sin tredje tidsanvändningsstudie. Frankrike, Holland och USA är exempel på andra länder som också genomfört denna typ av studier.

Tidsanvändningsstudier utgör ett betydelsefullt mätunderlag för värdering av det obetalda arbetet. ILO har i flera publikationer redovisat olika studier och Västtyskland har utarbetat konkreta förslag på området.

I Sverige gjorde SCB i början på 1980-talet en provstudie. Under hösten 1990 och en tid framöver kommer SCB att genomföra en tidsanvändningsstudie. De kommer att ha en uppdelning på kvinnor och män och fråga om exempelvis hushållsarbete, klädvård, reparationer, vård av barn, vård av vuxna i eget respektive andras hushåll etc.

Det är av stor vikt att denna studie ges tillräckliga resurser så att underlagsmaterialet för vidarebearbetning håller hög kvalitet.

Nästa fas är att värdera det obetalda arbetet. Det är väl bekant att härvidlag har det utvecklats åtminstone två skolor. En som anser att det är tämligen meningslöst och eventuellt också direkt felaktigt att försöka värdera det obetalda arbetet. En annan som hävdar att det är mycket betydelsefullt att försöka uppskatta värdet av detta arbete. De anser att det är grund och botten är vårt arbete som skapar välfärden. En forskare i England har exempelvis

kommit fram till att "tid" är en betydligt mer relevant gemensam nämnare än "pengar".

För egen del anser jag att för att få en helhetssyn på människors tid krävs en värdering av det obetalda arbetet. Bristen på ett sådant helhetsperspektiv leder till att föreslagna reformer endast kommer att betraktas utifrån hur de påverkar och förändrar BNP. Senaste exemplet på detta är Arbetstidskommitténs rapport som endast utgått ifrån det betalda arbetet.

Har vi en uppfattning om omfattningen av det betalda arbetet och värdet av detta, får vi också ett "satellit"-mått till BNP, det vill säga ett mått på det obetalda arbetet som i sin konstruktion tillåter en jämförelse med BNP-måttet.

När SCB:s tidsanvändningsstudie är klar bör arbetet med att sätta värde på det obetalda arbetet omedelbart börja. Vilka som skall göra detta kan naturligtvis diskuteras, men i vart fall bör forskare och politiker ingå. Det är önskvärt att också få till stånd en bred allmän debatt kring dessa frågor.

När sedan underlaget finns bör värdet av det obetalda arbetet tas med i nationalräkenskaperna. Först då kan vi få ett grepp om helheten.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att värdet av det obetalda arbetet tas med i nationalräkenskaperna.

Stockholm den 25 januari 1990

Gunilla André (c)